

BESLUT

Diarienummer V 2023/76

Datum 2023-02-09

Universitetskanslersämbetet

Rektor

Yttrande över anmälan mot Lunds universitet

Bakgrund

[REDACTED] universitetslektor vid Institutionen för naturgeografi och ekosystemvetenskap, Lunds universitet, har inkommit med en anmälan mot Lund universitet till Universitetskanslersämbetet (UKÄ). UKÄ har bitt Lunds universitet att yttra sig över anmälan. Med anledning härav uppger Lunds universitet följande.

[REDACTED] anför att prefektens beslut att inte bevilja nya ansökningar för externa forskningsmedel och inte bevilja anställning av ny personal i [REDACTED] forskargrupp är en inskränkning av hans akademiska frihet. Han framför vidare att möjligheten att forska och publicera resultat begränsas då en stor del av forskningen är externfinansierad och grundar sig i att personer i forskargruppen publicerar resultat.

Forskningens frihet skyddas dels i grundlagen (2 kap. 18 § regeringsformen), dels i 1 kap. 6 § högskolelagen. Sedan den 1 juli 2021 finns i nämnda bestämmelse i högskolelagen en allmän princip om akademisk frihet som gäller generellt för universitets och högskolors verksamhet förutom de redan sedan tidigare i paragrafen reglerade principerna för forskningens frihet. I förarbeten till bestämmelsen (propositionen Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige, prop. 2020/21:60) framhålls att akademisk frihet är ett kärnvärde i högskolans verksamhet och en förutsättning för forskning och utbildning på vetenskaplig och konstnärlig grund

samt för lärosätenas roll som en självständig och kritiskt reflekterande kraft i samhället.

I prop. 2020/21:60 refereras till propositionen En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor (prop. 2009/10:149) Förslagen i den propositionen innebar tex. långtgående avregleringar när det gäller högskolans organisation, vilket medför att svenska universitet och högskolor därmed har möjligheter att själva bestämma hur verksamheten ska läggas upp och hur resurser ska användas. I samma stycke anger detta förarbete att ”införandet av en allmän principbestämmelse om akademisk frihet innebär ingen förändring i detta avseende”.

I prop. 2020/21:60 framförs att det faktum att en allmän princip om akademisk frihet föreslås införas i högskolelagen inte innebär att högskolan eller de verksamma vid högskolan står fria från styrning eller reglering. Vidare påpekas att det fria kunskapssökandet och den fria kunskapsspridningen alltid ska utövas inom de rättsliga ramar som finns och utifrån den värdegrund som gäller.

Enligt Lunds universitets och naturvetenskapliga fakultetens delegationsordningar (delegation av ansvar och befogenheter) har prefekt beslutanderätt gällande att godkänna samtliga avtal och ansökningar som berör institutionens verksamhet, oavsett om behörig firmatecknare är någon annan. Av fördelning av rätt att underteckna vissa avtal och ansökningar följer att prefekt ska vara firmatecknare inom berörd institution i bl.a. följande fall:

- ansökningar som inte ska skrivas under av rektor eller dekan.

Prefekten är den som enligt universitetets delegationsordning beslutar om vilka forskningsanslag som ska sökas och prefekten ansvarar för och leder verksamheten vid institutionen. Därav följer att beslutet att inte ansöka om externa forskningsanslag i det aktuella fallet har fattats på rätt organisatorisk nivå inom Lund universitet.

Bakgrunden till att prefekten beslutat att nya ansökningar för externa forskningsmedel och anställning av ny personal i [REDACTED] forskargrupp inte kommer att beviljas är följande:

[REDACTED] har under de senaste åren varit framgångsrik avseende att beviljas externa forskningsanslag.

Ytterligare forskningsanslag skulle innebära behov av att anställa mer personal i forskargruppen och prefekten har gjort bedömningen att handledning av fler personer/ytterligare egen forskning inte ryms inom [REDACTED] årsarbetstid.

Vidare grundades beslutet i Lunds universitets ansvar för att säkerställa en god arbetsmiljö både för [REDACTED] och för övriga medarbetare i forskargruppen.

Det beslut som prefekten, mot bakgrund av ovan angivna skäl, har fattat beträffande att nya ansökningar för externa forskningsmedel och anställning av ny personal i [REDACTED] forskargrupp inte kommer att beviljas, inskränker enligt Lunds universitet varken den allmänna principen om akademisk frihet som gäller generellt för universitetets verksamhet eller de tre principerna om forskningens frihet i högskolelagen.

Mot bakgrund av ovanstående gör Lunds universitet bedömningen att prefektens beslut att inte ansöka om fler forskningsanslag för den forskargrupp vid institutionen som leds av [REDACTED] inte är att se som en inskränkning av [REDACTED] akademiska frihet.

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av personalsamordnare Tina Olsson, naturvetenskapliga fakulteten. I handläggningen av ärendet har jurist Johanna Alhem deltagit.

Erik Renström

Kopia

██████████

Naturvetenskapliga fakultetens dekanus

Prefekt vid institutionen för naturgeografi och ekosystemvetenskap